

Per un patriotisme europeu

JORDI GARCIA-PETIT, Acadèmic de número de la Reial Acadèmia de Doctors

AVUI, 20 d'abril del 2010

El 8 de maig es commemorarà el 65 aniversari de la fi de la Segona Guerra Mundial a Europa i el 9 de maig se celebra el Dia d'Europa, un dels símbols de la Unió Europea. Dues dates successives en el calendari i concatenades en la història. La UE ha estat forjada a partir d'aquella tragèdia, resumida avui dia en un parell de pàgines dels manuals escolars per a ús dels néts i besnéts dels qui la patiren, però les conseqüències indirectes de la qual continuen manifestant-se. Polònia acaba de perdre en una catàstrofe aèria la cúpula de la seva elit de govern quan es desplaçava a Katin, en territori rus, per honrar els 22.000 membres de les elits poloneses assassinades el 1940 per ordre de Stalin. Polònia i amb ella Europa han quedat trasbalsades per aquesta irrupció brutal de la memòria històrica.

SI LA PAU I ELS SEUS COROL·LARIS, la reconstrucció i la reconciliació, han estat els tres pilars sobre els quals s'ha anat bastint la UE , ¿què és el que ara justifica la prossecució de les obres inacabades, quan entra amb força en escena la tercera generació d'europèus que viuen en pau? ¿No seria millor deixar les obres en l'estat en què es troben, esmerçant-hi un esforç mínim de manteniment, o, fins i tot, demolir-les, com proposen molts escèptics i nacionalistes? I si, com és el cas, a empentes i rodolons es continuen les obres, ¿per què no avancen més? Diguem-ho ras i curt: no hi ha un problema de comunicació de la bondat del projecte, segons que es pretén sovint; al contrari, un cop destriada la informació útil, com més comunicació més indiferència del públic, car el

que es comunica resulta fred, reiteratiu, avorrit. Així ho sembla a unes societats marcades per la dura quotidianitat i distretes pel past de la banalitat, l'entreteniment i les emocions efímeres.

¿FALTEN PROPOSTES CONSTRUCTIVES? No precisament. Associacions d'europistes, grups de reflexió, analistes brillants... en presenten de valuoses un dia i un altre. Vegeu, per exemple, les 40 propostes del Grup Català de Reflexió sobre el Futur de la UE . Només que es materialitzés un xic del cabàs de propostes, la UE avançaria al galop. Però les propostes no prosperen, ultra la recança dels Estats, per l'apatia de la població, que majoritàriament es desentén de la UE, encara que de boca a les enquestes anònimes demani més Europa. A la Catalunya que tant es vanta d'europisme, la participació a les eleccions al Parlament Europeu de juny del 2009 va ser misèrrima, per sota de la mitjana europea i espanyola.

¿QUÈ FALLA, DONCS? FALLA EL RELAT, l'èpica, la simbologia, el sentiment, tot allò que constitueix el fonament del patriotisme. Però, ¿com introduir-ho a favor d'Europa, si l'espai narratiu i emocional ja està ocupat, saturat i tot, pels equivalents nacionals? Desvetllar emocions per Europa; dotar-la d'un relat que il·lumini la civilització compartida, l'èpica de les grans gestes, els valors comuns, l'originalitat del model social europeu; reconciliar els europeus amb la seva història des de l'escola, les institucions, els fòrums, els mitjans...; és la via que falta assajar per fer Europa sentimentalment atractiva. El patriotisme europeu no exclouria els patriotismes nacionals. Ésser català, anglès, txec, bretó, eslovè, danès... són maneres complementàries d'ésser europeu. La diversitat lingüística i les especificitats culturals no són un impediment per

compartir un sentiment europeu de comunitat, sinó que són l'expressió de la identitat policroma d'Europa.

PERÒ, ¿COM ES POT ESTIMAR el que es coneix poc o malament? ¿Quina sacsejada caldria per posar Europa en el centre de l'atenció i l'interès dels europeus? Darrere la crisi financera i econòmica ens espera una gran crisi social, més inseguretat i més por. D'una banda, això provocarà el retraïment nacional dels Estats membres de la UE -el camp qui pugui-; de l'altra, es presentarà in extremis l'oportunitat d'exigir fermes respostes europees -no la pantomima al voltant de l'ajuda a Grècia-, que dependran de la dubtosa voluntat política dels governants estatals, però sobretot de la demanda social. Si es donen aquestes respostes i ens allunyem de l'abisme, Europa guanyaria molts punts en la percepció de la gent; podria fins i tot fer-se estimar.